

<https://www.nytimes.com/2024/08/29/us/politics/us-biden-israel-iran-war.html>

2. Katulis B., Freedman B., Taylor S. The Biden Administration's Middle East Policy at a Time of War. *Middle East Institute*. 2024, April 16. URL: <https://www.mei.edu/publications/biden-administrations-middle-east-policy-time-war-assessment-us-policy-six-months>

3. Remarks by President Biden and Prime Minister Netanyahu of Israel Before Bilateral Meeting *The White House*. 2023, October 18. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/10/18/remarks-by-president-biden-and-prime-minister-netanyahu-of-israel-before-bilateral-meeting-tel-aviv-israel/>

4. Remarks by President Biden on the Terrorist Attacks in Israel. *The White House*. 2023, October 10. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/10/10/remarks-by-president-biden-on-the-terrorist-attacks-in-israel-2/>

5. Shavit A. The War in Gaza and a Growing Divide between the United States and Israel. *The Institute for National Security Studies*. 2024, January 24. URL: <https://www.inss.org.il/wp-content/uploads/2024/01/No.-1818.pdf>

6. Statement from President Joe Biden on Coalition Strikes in Houthi-Controlled Areas in Yemen. *The White House*. (2024, January 11). URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2024/01/11/statement-from-president-joe-biden-on-coalition-strikes-in-houthi-controlled-areas-in-yemen/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-464-4-39>

Меміш О. М.

кандидатка історичних наук,

старша викладачка кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького м. Черкаси, Україна

ТУРЕЦЬКО-СИРІЙСЬКО-ІРАКСЬКІ ВІДНОСИНИ НАВКОЛО ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ ТИГРУ ТА ЄВФРАТУ

Дефіцит прісної води завжди є наріжним каменем соціально-економічного життя в країнах Близького Сходу.

Окрім найпершої потреби забезпечити споживання питної води – це також загроза скорочення придатних сільськогосподарських угідь, а звідси і необхідність в постійній іригації посушливих земель.

Крім того, що Євфрат є основною річкою Месопотамії, це – також найдовша водна артерія на Близькому Сході.

Щодо р. Тигр, то чверть її течії пролягає по території Туреччини. Сумарний річний стік ріки становить 57 млрд м³, при цьому Туреччина використовує 24 млрд м³ (бл. 40 %) водостоку річки [1, с. 123-124]. Це свідчить, що Сирія і меншою мірою Ірак, перебувають у залежності від водної політики Туреччини.

Проект Південно-Східної Анатолії (Güneydoğu Anadolu Projesi, GAP), який реалізовувався урядом Туреччини в 1970-х – 2010-х рр. став серйозним викликом для міжнародних відносин у цьому регіоні, оскільки суттєво змінив обсяг доступних водних ресурсів і характер їх використання у Сирії та Іраку.

Поруч із грандіозними економічними та соціальними вигодами, що приніс GAP не лише для Південно-Східної Анатолії, а й для всієї Туреччини в цілому, на жаль, його реалізація значно загострила міжнародні відносини у регіоні.

У кінці XX – на початку XXI ст. урядами Туреччини, Сирії та Іраку було зроблено кілька спроб колективного обміну даними та обговорення проблеми, однак країни продовжують реалізовувати свої неузгоджені проекти використання водних ресурсів регіону, тобто водних запасів Тигру та Євфрату.

Суть водного конфлікту полягає у звинуваченнях арабських країн на адресу Туреччини стосовно порушення міжнародних водних законів щодо річки Євфрат. Ірак і Сирія вважають річку міжнародним водотоком, який повинен розглядатися як єдине ціле всіма прибережними користувачами.

Рубіж 1980-х – 1990-х рр. позначився для турецько-сирійсько-іракських відносин загостренням позиції щодо використання водних ресурсів. Протириччя були викликані наповненням Туреччиною водосховища Ататюрка, що зумовило тимчасове припинення подачі води до Сирії. Хоча турецький уряд доклав зусиль для мінімізації збитків, але Сирією цей крок був розцінений як спроба навмисно позбавити її доступу до вод р. Євфрат.

Негативні наслідки реалізації проекту позначаються як на наповненні каналу Шатт-ель-Араб, так і на шельфі Перської затоки. Зниження рівня Шатт-ель-Араб призведе до негативних змін як якості води, так і її продукції, що значно скоротить виробництво рибних запасів, які є основою для харчування більшості людей південного Іраку та сусідніх областей Перської затоки.

Несприятливий вплив проекту GAP на екологічний стан прилеглих територій Іраку та Сирії. Це, зокрема, проявляється у збільшенні частки пустельних земель та підвищені засоленості води, яка використовується для зрошення.

Іншими негативними наслідками є порушення систем існуючих підземних вод і зниження їх якості та скорочення зелених зон і пасовищ, а також культивованих районів, що суттєво позначається на кліматі [2].

Ослаблення міжнародної напруги на тлі «водного конфлікту» в регіоні Месопотамії можливе за умов пошуку паритету між інтересами Туреччини у Південно-Східній Анатолії та ефективною експлуатацією потужностей GAP з одного боку, а також достатніми надходженнями водних ресурсів для потреб Сирії та Іраку, що гарантує продовольчу безпеку та загальну збалансованість сільського господарства цих країни – з іншого боку [3, с. 746-747].

Література:

1. Kankal M., Nacar S., Uzlu E. Status of hydropower and water resources in the Southeastern Anatolia Project (GAP) of Turkey. *Energy Reports*, 2016. № 2, С. 123-124.
2. Safi al-Yasser. The negative effects of the project «GAP». *Centre for Studies and Research*, University of Al-Nahrin, 2008.
3. Harris L. Water and Conflict Geographies of the Southeastern Anatolia Project. *Society & Natural Resources*, 2002, № 15:8, С. 746-747.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-464-4-40>

Наумов С. В.

*аспірант кафедри етнології та археології
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

ВПЛИВ РОЗПАДУ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ НА КИТАЙ І ТРАНСФОРМАЦІЯ СВІТОВОГО ПОРЯДКУ

Відносини між Китаєм і Радянським Союзом були складними, позначеними періодами союзу та ідеологічної близькості, а також серйозними розколами та суперництвом. Після створення Китайської Народної Республіки (КНР) у 1949 році під керівництвом Мао Цзедуня